

Наталія Болтик
молодший науковий співробітник,
Наталія Ворожбит
молодший науковий співробітник,
Тернопільський інститут АПВ НААН,
м. Тернопіль

МОНІТОРИНГ ҐРУНТІВ. ЩО ЦЕ ТАКЕ?

Питання збереження родючості ґрунтів на сучасному етапі розвитку сільського господарства стоїть надзвичайно гостро у всіх високорозвинутих державах світу. Особливо дана проблема нагально постала в дев'яностих роках ХХ століття.

Метою агроекологічного моніторингу є: збереження і відтворення природно-ресурсної бази в аграрному секторі; ефективна екологізація всіх галузей сільськогосподарського виробництва; забезпечення сталого виробництва якісної біологічної продукції.

У завдання агроекологічного моніторингу входять спостереження за станом агроecosystem, отримання систематичної об'єктивної інформації щодо їх функціонування, оцінка отриманої інформації та прогноз можливих змін стану агроценозів на перспективу, розробка рішень і рекомендацій, спрямованих на ефективне керування агроecosystemами. Агроекологічний моніторинг ґрунтується на принципах комплексності та систематичності спостережень за компонентами агроecosystem: атмосфера — вода — ґрунт — рослина — тварина — людина, вірогідності досліджень, що проводяться різними фахівцями у різних природно-кліматичних зонах за узгодженими програмами під єдиним науково-методичним керівництвом.

Від традиційних ґрунтових та агрохімічних досліджень, які здійснювались раніше, моніторинг відрізняється комплексністю і безперервністю, єдністю мети і завдань, узгодженістю програмного і методичного забезпечення.

Отримана на базі моніторингу інформація про зміни властивостей ґрунту, ґрунтових режимів і процесів під впливом природних чинників ґрунтоутворення та антропогенних навантажень є основою для моделювання ґрунтової родючості.

Стан ґрунтового покриву сільськогосподарських ландшафтів є головним джерелом, що забезпечує сталий розвиток біосфери. Підвищення родючості ґрунтів, охорона їх від ерозії — фундаментальна пріоритетна проблема, розв'язання якої є невід'ємною умовою сталого і високопродуктивного розвитку не тільки сільськогосподарського виробництва, а й виживання людини, збереження природного середовища [1].

Встановлено, що в природних біоценозах 80-90% усіх поживних речовин, а фосфору навіть 95%, засвоюється з рослинного опаду, відмерлих рослин, решта - з ґрунту. Це зумовлено високою доступністю їх рослинам унаслідок мінералізації і вимивання опадами [2].

В зв'язку з наявною екологічною ситуацією, важливого значення набуває рівень забруднення ґрунтів важкими металами, а саме: кадмієм, свинцем, ртуттю, пестицидами та мікроелементами: міді, цинку, кобальту, нікелю, що в тій чи іншій мірі попадають в організм сільськогосподарських тварин і як наслідок в продукти харчування людей [3, 4].

Охорона родючості ґрунтів повинна стати невід'ємною складовою подальшої інтенсифікації сільського господарства. Тому для ефективного ведення тваринництва, і рослинництва зокрема, необхідно створити умови для запровадження комплексу заходів спрямованих як для підвищення вмісту в ґрунтах поживних речовин, так і для покращення водно-повітряного і теплового режимів [5].

Отже, в сучасних умовах ведення сільського господарства, питання збереження ґрунтів надзвичайно актуальне. Поєднання різних способів недопущення зниження родючості ґрунтів повинно проводитись комплексно з врахуванням типу ґрунту, вирощуваних культур, господарської діяльності.

Література

1. Алексеев Ю.В. Тяжелые металлы в почвах и растениях. - Л.: Агропромиздат, 1987.
2. Методичні рекомендації по визначенню гранично-допустимих концентрацій (ГДК) хімічних елементів в ґрунті. М., 1976. 5. Новосельцев В.И. Теорія управління і біосистеми. - М.: Наука, 1978.
3. Кабата-Иендиас А., Иендиас Х. Микроэлементы в почвах и растениях. - М.: Мир, 1989.
4. Надточій П.П., Вольвач Ф.В., Гермашенко В.Г. Екологія ґрунту та його забруднення. — К.: Аграрна наука, 1997. — 286 с.
5. Шидула М. К., Гнатенко О. Ф., Петренко Л. Р., Каиштик М. В. Охорона ґрунтів. - К.: "Знання", 2004.

Оксана Дунаєвська
к.б.н., старший викладач,
Житомирський національний агроекологічний університет,
Вікторія Васильченко
учениця, дійсний член МАН України,
м. Житомир

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТОВАРИСТВА ДОСЛІДНИКІВ ВОЛИНИ

Житомирська область, яка як повіт входила до складу Волинської губернії, була утворена 22 вересня 1937 року [1, 5]. Дивом природи вважається Словечансько-Овруцький кряж, особливості якого описав відомий дослідник Житомирщини П.А. Тутковський.

26 червня 1896 р. волинян М. І. Коробка на шпальтах «Волини» виклав свою позицію щодо функцій пропонованого ним товариства, вбачаючи необхідною умовою його діяльності «проведення публічних засідань, а також влаштування публічних лекцій з метою ознайомлення місцевої громадськості з краєм та пробудження інтересу до досліджень останнього».

Невдовзі М. І. Коробка і С.С. Гамченко взяли за практичну реалізацію свого задуму. До цієї справи приєднався директор 1-ої Житомирської чоловічої гімназії П. О. Сидоров, надавши сподвижникам притулок у стінах ввіреного йому закладу. У стислі строки ініціативною групою було розроблено проект статуту товариства та розіслані відомим вченим і громадським діячам запрошення взяти участь у роботі майбутнього товариства.

3 квітня 1897 р. у приміщенні 1-ої чоловічої гімназії під головуванням П. О. Сидорова відбулося засідання організаційного комітету, на якому тринадцять активістів підписали остаточну редакцію статуту.

У травні 1897 р. проект статуту товариства був переданий Волинським губернатором Ф. Ф. Треповим на затвердження у Міністерство внутрішніх справ. 14 квітня 1900 р. статут було затверджено міністром народної освіти М. П. Боголеповим.

Перше організаційне засідання Товариства дослідників Волині відбулося 2 грудня 1900 р., тому ця дата вважається відкриттям товариства [2].

Почесним головою товариства і головою ради на установчому засіданні було